

תצלום: מ.כאל קרמר

יצחק רבין בנאומו האחרון, בעצרת "כן לשלום, לא לאלימות", 4 בנובמבר 1995

14 שנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין

רבין אמר

מהנאום אחרי מלחמת ששת הימים ועד הנאום בעצרת השלום שבה נרצח. דברים שאמר יצחק רבין ושפדאי כל-כך לזכור אותם

ליקטה: אילה פרלמוטר

צבא לענייני שלום

מתוך נאום שנשא יצחק רבין פרמטבל, בטקס קבלת תואר דוקטור לשם כבוד מהאוניברסיטה העברית (15 ביוני 1967, מיד בתום מלחמת ששת הימים):

"יכולה השאלה להישאל: מה ראתה האוניברסיטה להעניק ד"ר של כבוד לפילוסופיה דווקא לחייל, פאות הוקרה על פעולותיו במלחמה? מה לאנשי צבא ולעולמה של האקדמיה, המסמלת את חיי התרבות? מה לאלו העוסקים לפי מקצועם באלימות (שימוש בכוח), ולערכי הרוח (הומניזם)?

אלא שרואה אני בכבוד זה שהנכם חולקים (שאתם נותנים) באמצעותי (רבני) לחברי אנשי הצבא, הכרה עמוקה שלכם בייחודו של צה"ל, שאינו אלא ביטוי לייחודו של עם ישראל כולו.

מוסכם ומקובל בעולם, שצה"ל שונה מצבאות רבים אחרים. אף-על-פי שמשימתו (תפקידו, מטרתו, עבודתו) הראשונה במעלה (החשובה ביותר) היא המשימה הצבאית והביטחונית, הוא נוטל (לזקח) על עצמו שורה ארוכה של משימות המכוונות לענייני שלום, לא לחורבן (הרס, מוות) כי אם לבניין ולהאדרת (חיזוק והגדלת) כוחה התרבותי והמוסרי של האומה.

העם כולו עמד נפעם (נרגש) ורבים אף בכו לשמע הפשורה (ההודעה) על פיבוש העיר העתיקה. הנוער הצפרי, קל וחומר (ובמיוחד) החיילים, אינם נוטים

לסנטימנטליות (לרגשנות) ומתביישים לגלותה ברבים. אולם מאמץ הלחימה, התקררות (התקררים) שקדמו לה, תחושת הישועה (ההצלה) והנגיעה שנגעו הלוחמים הישר לתוך לב לבה של ההיסטוריה היהודית, הבקיעו (פתחו, פרצו) את קליפת הבושה והנוקשות ועוררו מעיינות של רגש והתגלות רוחנית. הצנחנים שכבשו את הכותל - עמדו נשענים עליו ובכו, וסמלית זוהי תופעה נדירה (שאין רבות כמותה), שספק אם יש רבות כמותה בתולדות העמים.

התעלותם (גדלות הרוח) של לוחמינו לא בזכות הפרזל באה אלא בזכות התודעה (ההכרה) של שליחות עליונה, של הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - להבטיח קיום האומה במולדתה, לקיים - ואפילו יהיה זה במחיר חייהם - זכותו של עם ישראל לחיות חיו במדינתו - חופשי ועצמאי, בשלום ובשלווה (שקט, רוגע).

כאן הבית שלכם

מתוך דברים שנשא רבין בפני משתתפי הקונגרס הציוני בירושלים (30 ביולי 1992):

"אתם חוזרים מחר מחרתיים לבתיכם, אתם חוזרים אל ארצות מגוריתכם. מה תספרו לבני משפחותיכם? מה תגידו לילדיכם? איזו בשורה תביאו מהשבוע הזה בירושלים? מהקונגרס הזה? ממדינת ישראל? ספרו

להם שהייתם בבית, שבאתם לבקר בבית שלכם, אפילו אתם יושבים כבר שנים ודורות בבואנוס-אירס ומלבורן, בניו-יורק ובלוס-אנג'לס, בלונדון ובבריסל, כאן זה הבית שלכם."

לא יהיה בסדר

מתוך נאום בטקס סיום של בית-הספר לפיקוד ומטה (27 באוגוסט, 1992):

"לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם - שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף המילים 'יהיה בסדר'. צירוף המילים האלה, שרבים מאתנו שומעים בחיי היומיום, הוא בלתי נסבל. מאחורי שתי המילים האלה קבוי (מסתתר) בדרך כלל כל מה שלא 'בסדר': יהירות (גאווה, סנוביות) ותחושת ביטחון עצמי מופרז (מוגזם, יותר מדי), כוח ושכרה (רצון לשלוט, שלטון) שאין להם מקום. ה'יהיה בסדר' מלווה אותנו כבר זמן רב, שנים, והוא סממן (סימן) לאווירה הגובלת בחוסר אחריות ברבים מתחומי חיינו. ה'יהיה בסדר', אותה טפחת פתף חבר'מנית (מכה קטנה על הפתף בין חברים), אותה קריצת עין (תנועה קטנה עם העין), אותו 'סמוך עלי' (אל תדאג, אני אעשה את מה שצריך), הוא סממן לחוסר סדר ומשמעת (דיספלינה), למקצועיות שאיננה, לבטלנות (עצלנות) שישנה.

אווירת ה'קפיף' (חוסר רצינות, חוסר אחריות, חוסר מקצועיות) היא, לצערי הרב, נחלת שייכת ל...

ציוני דרך

תלמיד בכדורי, מפקד בפלמ"ח, רמטכ"ל, ראש הממשלה הצבר הראשון וחייל נאמן בצבא השלום. יצחק רבין - תולדות חייו

צילום: שאול גולד

הנער יצחק רבין - תלמיד ב"כדורי" (1935)

של רבין, בפחירות והוא החל קדנציה שנייה כראש ממשלה. מיד עם תחילת כהונתו פתח במשא ומתן לשלום עם הפלסטינים וחתם על הסכמי אוסלו, שזיכו אותו, יחד עם שמעון פרס ויאסר ערפאת, בפרס נובל לשלום.

אולם ההסכם עורר מחלוקת עזה (חוקה) בעם, והמחלוקת הלכה והתגברה ככל שנמשך התהליך המדיני. המקאות (פרוטסטים) נגד ההסכם היו קיצוניות במיוחד, והגיעו לשיא בהפגנת הימין בכיכר ציון בירושלים, שנערכה בחמישה באוקטובר 1995, לפני אישור הסכם אוסלו ב'. בהפגנה הונפו תמונות של רבין במדי אס-אס.

ב-26 באוקטובר 1994 חתם רבין על הסכם השלום בין ישראל לישראל. בניגוד להסכמי אוסלו, זכה הסכם זה לתמיכה רחבה.

בארבעה בנובמבר 1995 השתתף רבין בעצרת "בן לשלום, לא לאלימות", שתמכה בהמשך תהליך השלום. העצרת נערכה בכיכר מלכי ישראל בתל-אביב ובסיומה ירה ברבין יגאל עמיר, סטודנט דתי בעל השקפה ימנית, שהאמין כי הסכמי אוסלו מסכנים את המדינה. הרצח גרם ועזוע כבד בארץ ובעולם.

הכנסת קבעה את יום י"ב בחשוון כיום הזיכרון ליצחק רבין.

יצחק רבין נולד באחד במרס 1922 בירושלים לרוזה פהן ונחמיה רבין (רוביצוב), אנשי העלייה השלישית. הוא גדל בתל-אביב, למד ב"בית החינוך לילדי עובדים", ששילב סוציאליזם וחינוך עברי, וכשהיה נער עבר לבית-הספר החקלאי כדורי שבגליל. בשנת 1940 סיים את לימודיו בהצטיינות וקיבל מלגה ללימודים באוניברסיטת ברקלי בקליפורניה, שם תכנן ללמוד הנדסת מים. אבל מלחמת העולם השנייה טרפה את הקלפים (שינתה הכל) ורבין הצטרף ל"הגנה" ומאוחר יותר לפלמ"ח, שם התקדם במהירות בסולם הדרגות.

במלחמת העצמאות פיקד רבין על חטיבת הרצל והוביל אותה בקרבות העזים על הדרך לירושלים ובתוך העיר. לאחר המלחמה נשאר בצה"ל ומונה למפקד קורס מג"דים (מפקדי גדודים), אחר-כך לאלוף פיקוד הצפון, ראש אג"ם (אגף מבצעים), סגן הרמטכ"ל, ובדצמבר 1963 מונה בידי ראש הממשלה לוי אשכול לרמטכ"ל. במהלך ארבע שנות כהונתו כרמטכ"ל אירעה (קרתה) מלחמת ששת הימים.

ב-1968 פרש רבין מצה"ל ונשלח לשמש שגריר ישראל בארצות-הברית. כעבור חמש שנים שב ארצה, הצטרף למפלגת העבודה וכיהן כשר העבודה. לאחר התפטרותה של ראש הממשלה גולדה מאיר בעקבות מלחמת יום הכיפורים, התמודד רבין על הנהגת המפלגה מול שמעון פרס, וזכה. בשלושה ביוני 1974 הוביל את מפלגת העבודה לניצחון בפחירות והיה לראש הממשלה החמישי של ישראל והצבר הראשון שמכהן בתפקיד.

כהונתו הופסקה בעקבות התפטרותו, אחרי שהעיתון "הארץ" פירסם תחקיר של דן מרגלית, חשפון בנק שמחזיקים בני הזוג רבין בחוץ לארץ, בניגוד לחוק שהיה קיים אז.

בין השנים 1977 ל-1984 היה רבין חבר כנסת באופוזיציה, ובין 1984 ל-1990 כיהן כשר הביטחון בממשלת הרוטציה של העבודה והליפור.

בשנת 1992 ניצחה מפלגת העבודה, בראשותו

צילום: דוד רבינוביץ

הרמטכ"ל יצחק רבין במלחמת ששת הימים, יוני 1967, ליד הכותל המערבי, ששוחזר במלחמה

מאפיינת ציבורים רבים בישראל, לאו דווקא (לא רק) בצה"ל. היא אוכלת בנו בכל פה (הורסת הכל). ואנחנו כבר למדנו בדרך הקשה והפואבית ש'יהיה בסדר' פירושו שהרבה מאוד 'לא בסדר'."

די לדמעות ולדם

מתוך הנאום שנשא רבין בטקס חתימת הסכם העקרונות עם הפלסטינים בוושינגטון (13 בספטמבר 1993):

"באנו היום מירושלים, בירת הנצח (לתמיד) של עם ישראל, באנו מארץ מיוסרת (סובלת), באנו מעם, מבית, ממשפחות שלא ידעו אפילו שנה אחת, חודש אחד בחייהם, שבו לא פכו אמהות על בניהן. באנו לנסות לשים קץ (סוף) לשנאה, כדי שילדינו ונכדינו לא יחוו (לא יחיו, לא ירגישו) עוד את המחיר הפואב של המלחמות, הטרור והאלימות. באנו לדאוג לחייהם ולביטחונם, באנו לשכך (לרפא) את הכאב והזיכרונות הקשים, להתפלל ולקוות לשלום.

אומר לכם, הפלסטינים: נגזר (הגורל קבע פי) עלינו ועליכם לחיות במשותף, על אותה פכרת (חלק, שטח) אדמה, באותה ארץ. אנו החיילים שתורנו משרות הקרב חמוצי בגדים מך, אנו שראינו את בני משפחותינו וחברינו הטובים מתים לפנינו, אנו שהולכים להלוויות ומתקשים להישיר מבט להסתפל

ההמשך - בעמוד 10

המלך חוסיין, הנשיא קלינטון ויצחק רבין - אחרי חתימת הסכם השלום עם ירדן (1994)

יצחק רבין, שמעון פרס ויאסר ערפאת - בטקס הענקת פרס נובל לשלום לשנת 1993

הצלמים: אי-פי-אי

המשך מעמוד 7

רבין אמר

יותר, מפויס (חי בשלום) יותר, עולם שנעים לחיות בו. אין זה הרבה מדי.

ואני, מספר אישי 30743, רב־אלוף במילואים יצחק רבין, חייל בצבא ההגנה לישראל וחייל בצבא השלום, אני ששֶׁלחתי גייסות (קבוצות גדולות של חיילים) אל האש וחיילים אל מותם, אומר לה, מלך ירדן, ואומר לכם, ידידים אמריקנים: אנו יוצאים היום למלחמה שאין בה הרוגים ופצועים ולא דם ולא סבל. זו המלחמה היחידה שתענוג (נעים מאוד) להשתתף בה - המלחמה על השלום."

לא רק לחלום - לעשות

מתוך הנאום בטקס חתימת השלום עם ירדן (26 באוקטובר, 1994):

"לנו היו הרבה ימי צער. לכם היו הרבה ימי גֵּוֹן (צער) - אבל השכול (צער על בני משפחה שנהרגו) הוא אחד, כמו שהגבורה היא אחת. היינו זקוקים להרבה כוחות נפש, משני הצדדים, לסלוח על השכול שגרמנו זה לזה, לפנות את שדה המוקשים שחצצו (הפרידו) בינינו כל־כך הרבה שנים. השממה היתה בלב שני העמים כמעט שני דורות. עכשיו הגיע הזמן לא רק

ישר) אל עיני ההורים והיתומים (ילדים שהוריהם מתו), אנו שבאנו מארץ אשר בה הורים קוברים את ילדיהם, אנו שלחמנו בכם, הפלסטינים, אומרים לכם היום בקול צלול (נקי וברור): די לדמעות ולדם. די.

אין בנו שְׁנָאָה כלפיכם. אין אנו תֹּאבֵי נִקְמָה (איננו רוצים לפגוע במי שפגע בנו). אנו, כְּמוֹכֶם, אנשים שרוצים לבנות בית, לטעת עץ, לאהוב ולחיות בצדכם בכבוד, באהדה (סימפטיה), כבני אדם, כבני חורין (אנשים חופשיים). אנו נותנים היום סיכוי (צ'אנס) לשלום ואומרים לכם בקול צלול: עד כאן. לא עוד. הבה נתפילל שיום יבוא והכול יאמרו: הקץ (הסוף) לנֶשֶׁק."

להשאיר עולם טוב יותר

מתוך הנאום שנשא רבין בפני הקונגרס האמריקני, לקראת הסכם השלום עם ירדן, בנוכחות המלך חוסיין והנשיא קלינטון (26 ביולי, 1994):

"אדוני המלך, שנינו ראינו הרבה בחיינו. ראינו בחיינו יותר מדי סבל. מה תוריש (מה תשאיר) לילדיך? מה אשאיר אני אחרי לנכדי? אין לי נכסים (רכוש), יש לי רק חלומות: להוריש לדורות הבאים עולם טוב

לאה ויצחק רבין

הצלמים: שאול גולן

לחלום על עתיד יותר טוב - אלא גם לעשות אותו. תינוקות נולדו בירושלים. תינוקות נולדו בוקר בעמאן. חיים חדשים באו לעולם. בוקר טוב לך האם הירדנית, שלום לך האם הישראלית. השלום שנולד היום נותן לך תקווה גדולה שהבן שנולד לא יידע עוד מלחמה - ואת לא תדעי עוד צער. שלום וסלאם."

אלימות אינה דרכה של ישראל

שני קטעים מנאומו האחרון של רבין בעצרת "פן לשלום, לא לאלימות" בתל־אביב (ארבעה בנובמבר, 1995). זמן קצר אחר־כך אירע הרצח: "תמיד האמנתי שמרבית העם רוצה בשלום, מוכן

הספֶּרה נולֶּדה

בוגרי "כוכב נולד" יצאו למסע הספֶּרה בקמפוסים בארצות-הברית

מאת יופיה, ומורן גמליאל, ילדת הארץ. השלושה ישירו וידברו עם הסטודנטים, יציגו בפניהם סרטי וידיאו אישיים וימחישו את סיפורה של החברה הישראלית על כל גווניה (הצבעים, הפנים שלה). הסיוה, שכבר יצא לדרך, יימשך עד חמישה בנובמבר, ובו יבקרו בוגרי "כוכב נולד" בעשרות קמפוסים בארצות-הברית – בלוס-אנג'לס ובחוף המערבי, בניו-יורק ובחוף המזרחי, בשיקגו ובמיד-ווסט.

ההספֶּרה הישראלית מתגייסת לפעולה, על רקע ההתקפות האנטי-ישראליות בקמפוסים בצפון אמריקה. למאבק התגייסו הפעם בוגרי תוכנית הטלוויזיה הפופולרית "כוכב נולד", והם יצאו למסע (קמפיין) הספֶּרה בפני סטודנטים יהודים בארצות-הברית.

היוזמה (האיניציאטיבה) היפה היא של ההסתדרות הציונית העולמית, והפוכבים שנבחרו הם בורים סולטנוב, שעלה מרוסיה, ישראלה לזקוב, שעלתה

שמות עבריים לאורנוס ונפטון

אורון או שחק? רהב או תרשיש? התחרות לבחירת שם עברי לשני כוכבי הלכת תסתיים לקראת סוף השנה

העבריים המוצעים עבורו הם אורון ושחק. פירוש השם אורון הוא אור קטן, רמז לעובדה שאורנוס כמעט שאינו מואר, בגלל המרחק העצום שלו ממערכת השמש. כמו כן מזכיר אורון את השם הלועזי של הכוכב. השם שחק קשור למשמעות הלועזית (אל היקום), והוא גם מילה נרדפת (סינונימית) לשמים.

רהב או תרשיש

נפטון הוא אל הים במיתולוגיה, והשמות העבריים שהוצעו לו הם רהב ותרשיש. רהב, על-פי המסורת היהודית, הוא שמו של שר הים. כך מפרש התלמוד הבבלי את הפסוק "בכוחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב" (איוב כ"ו, י"ב), המתאר את הניצחון על שר הים.

גם השם תרשיש קשור לים: תרשיש הוא שמה של אבן מאבני החושן (אבנים יקרות, שהיו על הבגד של הכהן הגדול), שצבעה כחול, כצבע הים. בתנ"ך מופיע השם תרשיש גם כעיר נמל לחופי הים התיכון.

ההצבעה על השמות נעשית דרך אתר האינטרנט astronomy2009.org.il ותוצאותיה יפורסמו לקראת סוף השנה האזרחית.

נצלו את זכותכם להצביע ולהשפיע במלחמת הכוכבים...

איילנה דר

לפני 400 שנה ערך גליליאו גליליי תצפיות ראשונות בכוכבים באמצעות טלסקופ. לציון האירוע הכריז אונסק"ו (ארגון התרבות של האומות המאוחדות) על שנת 2009 כ"שנת האסטרונומיה הבינלאומית".

בישראל החליטו לנצל את ההזדמנות כדי לבחור שמות עבריים לכוכבי הלכת אורנוס ונפטון, שעדיין לא זכו לשם עברי גאה. שאר הכוכבים דווקא יכולים להתגאות בשמות עבריים עתיקים: מרקורי נקרא בעברית כוכב חמה, ונוס הוא נוגה, מרס הוא מאדים, יופיטר הוא צדק וסטורן הוא שבתאי. השמות הללו ניתנו לכוכבים עוד בתקופת התלמוד; אך יופיטר ואורנוס, שהתגלו אלפי שנים אחר-כך, נותרו (נשאר) עם שמותיהם הלועזיים. כאמור, עכשיו הגיע הזמן "לתקן את העוול".

לפני חודשים מספר פנתה האקדמיה ללשון העברית לציבור, כדי שיציע שמות לשני כוכבי הלכת. אלפי השמות שהוצעו עברו סינון (פילטר, מיון, בחירה) בידי חבר שופטים, שפָּלל נציגים מהאקדמיה לצד אסטרונומים, ולבסוף הוחלט להמליץ על שני שמות לכל כוכב, והציבור יצטרך להכריע (להחליט) ביניהם.

אורון או שחק

אורנוס הוא השליט הראשון של היקום (הקוסמוס) במיתולוגיה היוונית, ושני השמות

ליטול (לקחת) סיפון לשלום. ואתם כאן, בהתייצבותכם בעצרת הזו, מוכיחים, עם רבים אחרים שלא הגיעו לכאן, שהעם באמת רוצה בשלום ומתנגד לאלימות. אלימות היא פרסום (פגיעה ב...) יסודות הדמוקרטיה הישראלית. יש לגנות אותה (לדבר נגדה), להוקיע אותה (להרחיק אותה, לאסור על השימוש בה), לבווד אותה (לא להתחבר אליה). זו לא דרכה של מדינת ישראל.

השלום פרוץ בקשיים, גם במכאובים (בכאבים). אין דרך לישראל בלי מכאובים. אך עדיפה (טובה יותר) דרך השלום מאשר דרך המלחמה. אומר לכם את זאת מי שהיה איש צבא ושר ביטחון, ורואה את כאבי המשפחות של חיילי צה"ל. למענם, למען בנינו ונכדינו, אני רוצה שהממשלה הזאת תמצה כל שמץ של אפשרות (תעשה כל מה שאפשר) לקדם ולהגיע לשלום כולל. עצרת זו חייבת לשרר לציבור הישראלי, לציבור היהודי בעולם, ולרבים רבים בעולם הערבי ובעולם כולו, שעם ישראל רוצה בשלום ותומך בשלום.

העצרת לציון יום השנה ה-14 לרצח יצחק רבין תתקיים במוצאי שבת, י"ג בחשוון תש"ע, 31 באוקטובר, בשעה 19.30, בכיכר רבין בתל-אביב.